

УДК 339.543

Гудзь М.В.<sup>1</sup>

Хупавка П.О.<sup>2</sup>

<sup>1</sup> д-р екон. наук, проф. НУ «Запорізька політехніка»

<sup>2</sup> студ. гр. МТЕ-219 НУ «Запорізька політехніка»

## **ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ**

Сучасна діяльність підприємств характеризується невизначеністю через нестабільність зовнішнього середовища тому система фінансового планування на підприємстві потребує відповідного об'єктивного застосування через удосконалення та підвищення ефективності фінансового планування діяльності. Без фінансового планування підприємство не зможе забезпечити стійкий фінансовий стан, сформувавши необхідний обсяг фінансових ресурсів з метою здійснення фінансової діяльності та розвитку. За допомогою фінансового планування конкретизуються намічені прогнози, визначаються взаємопов'язані завдання і послідовність їхньої реалізації в досягненні обраної мети. Важливість і актуальність усіх зазначених питань зацікавили вчених до вивчення фінансового планування діяльності підприємства. При цьому необхідно зазначити різноманітність визначення фінансового планування в науковій літературі і, як наслідок, відсутність єдиної термінологічної бази його пізнання [1, с. 13].

У дослідження загальної теорії фінансового планування на підприємстві, вагомий внесок зробили зарубіжні вчені, такі як Р. Брейлі, Ю. Брігхем, Дж.Д. Ван Хорн, С. Росс, Дж. Сициліано, Ф.Лі Ченг, П. Етрілл. Окремі методологічні, методичні й організаційні аспекти фінансового планування досліджуються українськими вченими: І. Бланком, В. Борисовою, Г. Висоцьким, О. Кнейслер, О. Квасовським, Н. Спасів, В. Костецьким, В. Опаріним, О. Орловим, І. Полтьєвою, О. Терещенком, В. Тропіною, І. Хомою, М. Алексєєвим, В. Бочаровим та іншими. В економічній літературі до теперішнього часу наводяться неоднозначні визначення сутності фінансового планування і при цьому часто відсутні необхідні методологічні акценти, що суттєво знижує глибину розуміння, об'єктивність і системність підходу. Наприклад, Гриньова В.М. вважає, що фінансове планування це процес визначення обсягів фінансових ресурсів за джерелами їх цільового використання та маркетинговими показниками діяльності підприємства в плановому періоді [1, с. 53].

Марцин В.С. зазначає, що фінансове планування це процес визначення фінансових цілей, встановлення їх відповідності поточному фінансовому стану підприємства та формулювання послідовності дій, спрямованих на

досягнення поставлених цілей [2, с. 46]. В цілому ці та інші теоретичні підходи до розгляду сутності планування включають загальноекономічний (забезпечення ресурсами на майбутній період) та управлінський аспекти (функція менеджменту, що полягає у здатності прогнозувати діяльність підприємства та використовувати цей прогноз у цілях її подальшого розвитку). Слід зауважити, що окремі аспекти фінансового планування діяльності підприємств потребують подальших досліджень. Недостатнім є узагальнення і систематизація наявних досліджень термінологічного базису фінансового планування, що могло би слугувати отриманню більш цілісного уявлення про сам процес, його сутність, призначення і, як наслідок, підвищення результативності його використання на підприємстві.

Метою роботи є дослідження проблем фінансового планування на підприємстві.

Фінансове планування – це управління процесами створення, розподілу і використання фінансових ресурсів підприємства. Значення фінансового планування полягає у тому, що саме ця складова дозволяє забезпечити чітку координацію всіх дій, єдність внутрішніх цілей, дає змогу обирати найраціональніші шляхи розвитку, зменшує ризик прийняття помилкових рішень, створює передумови для дієвого контролю, управління структурою ресурсів, сприяє підвищенню готовності до динамічних змін ринкової ситуації та формуванню цілей і напрямків діяльності фірми. Тобто в умовах розвитку підприємницької діяльності процес фінансового планування на підприємстві є важливим фактором підвищення надійності, стабільності та ефективності його діяльності.

Процес фінансового планування передбачає необхідність виконання умов, які забезпечують отримання бажаного результату. До таких умов слід віднести дотримання принципів планування:

- єдність фінансових планів: єдиний підхід до розроблення фінансових планів незалежно від виду діяльності суб'єкта господарювання, застосовується однакова методологія розрахунку показників;

- взаємозв'язок між окремими складниками фінансових планів, тобто взаємозв'язок між різними фінансовими планами суб'єкта господарювання для того, щоб була можливість доповнення одного плану іншими або проводилася деталізація відповідної інформації;

- наукова обґрунтованість складання фінансових планів, передбачає здійснення розрахунків фінансових показників на основі сучасних методик аналізу;

- стабільність, тобто незмінність показників фінансових планів підприємства протягом терміну, встановленого для виконання даного плану;

– нормативне забезпечення. Показники (коефіцієнти), які зараховуються до фінансових планів підприємства, повинні мати нормативну основу, а також відповідати рівню, встановленому законодавством;

– безперервність. Цей принцип забезпечує постійне встановлення фінансових планів та порядок їх виконання (оперативний, поточний, перспективний) [3, с. 531].

У практиці роботи вітчизняних підприємств фінансове планування не було обов'язковим, хоча деякі з них останнім часом активно використовують цей механізм у своїй діяльності. У сучасних умовах існує низка проблем, пов'язаних з організацією фінансового планування на підприємствах. Проблеми, пов'язані з організацією системи фінансового планування на сучасних українських підприємствах, можна згрупувати за ступенем важливості:

- нереальність фінансових планів;
- оперативність складання планів;
- непрозорість планів для керівництва;
- відрив довгострокових планів від короткострокових;
- реалізація планів;
- комплексність [1, с. 213].

Більша частина проблем пов'язана з нереальністю фінансових планів, що викликано, як правило, необґрунтованими даними щодо збуту, великої питомої ваги коштів у розрахунках, заниженими термінами погашення заборгованості, надмірними потребами у фінансуванні. Іншою проблемою є оперативність складання планів. Економічні служби готують значну кількість не придатних для фінансового аналізу документів, а відсутність чіткої системи підготовки й передачі планової інформації з відділу до відділу, недостовірність інформації призводять до того, що навіть добре опрацьований план стає непотрібним, оскільки спізнюється до планового терміну. Попередні проблеми спричиняють третю – непрозорість планів для керівництва. Дуже важливо, щоб укладачі бюджету брали участь у прийнятті його остаточного варіанта, а керівник не переглядав бюджет без ретельного аналізу міркувань підлеглого. Порушення послідовності операцій планування може призвести до відриву довгострокових фінансових планів від короткострокових. Останні формуються за своїми законами і потребують розділу дефіцитних оборотних коштів підприємства за напрямками і проектами. Зараз є підприємства, де ця проблема значною мірою розв'язана, але для більшості з них вона й надалі залишається актуальною. Існує ще дві проблеми – реалізація планів та їх комплексність.

Під реалізацією планів маємо на увазі ступінь їх виконання з погляду забезпечення необхідними фінансовими і матеріальними ресурсами, відсутність дефіцитів. Комплексність планів означає, що, крім фінансових

розділів плану за доходами і витратами, необхідні також реальні плани за прибутками та збитками, рухом заборгованості, плановим балансом. Не менш важливими причинами повільного впровадження фінансового планування в роботу підприємств є недосконалість нормативно-законодавчої бази в частині регулювання підприємницької діяльності, недостатність накопиченого досвіду, відсутність відповідно підготовлених фахівців. Також на ринку, де ситуація змінюється швидко та непередбачувано, досить складно планувати діяльність банку на значні проміжки часу.

Таким чином, можна зробити висновок, що в сучасних умовах фінансове планування на підприємстві є одним з альтернативних фінансових інструментів, яке використовується підприємствами для налагодження фінансової діяльності, підвищення прибутковості та досягнення стратегічних цілей суб'єктів господарювання. За результатами дослідження встановлено, що найбільш актуальними проблемами організації фінансового планування на вітчизняних підприємствах є: нереальність фінансових планів; оперативність складання планів; непрозорість планів для керівництва; відрив довгострокових планів від короткострокових; реалізація планів; комплексність.

### **СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ**

1. Гриньова В.М., Коюда В.О. Фінанси підприємств. К.: Знання-Прес, 2004. 475 с.
2. Марцин В.С. Планування як основна складова процесу фінансової діяльності. *Фінанси України*. 2008. № 4(149). С. 45-49.
3. Щербань О.Д. Види та методи фінансового планування на підприємстві. *Молодий вчений*. 2017. Т. 46. №. 6. С.530-534.